

การวิเคราะห์แบบหัดอ่าน ก ข ก กา ของพระยามดุงวิทยาเสริม
An Analysis of Ko Kho Kho Kaa Reading Drill
of Count Phadung Wittayaserm

ภาสพงศ์ ผิวพอใช้ และ นิชกานต์ กาญจนภา

Passapong Pewporchai and Nitchakan Kanjanapa

Email : bhasabong@gmail.com, nitchakan.ka.61@ubu.ac.th

บทคัดย่อ

แบบหัดอ่าน ก ข ก กา เรียบเรียงขึ้นโดยพระยามดุงวิทยาเสริมเป็นแบบเรียนสำหรับเด็กเริ่มหัดอ่าน เขียน เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนด้านการอ่านและการเขียน โดยใช้การสะกดคำแจกลูกเป็นหลัก เนื้อหามี 3 เรื่องคือ ไตรยางศ์ การแจกลูก การผันเสียงวรรณยุกต์ เพื่อให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ โดยจะมีกลวิธีสอนสอดแทรกไว้โดยใช้หลักการเน้นย้ำซ้ำทวนเพื่อให้ผู้เรียนอ่านและเขียนได้อย่างคล่องแคล่ว ที่สำคัญ ผู้เรียนยังสามารถเรียนรู้เข้าใจและฝึกทบทวนด้วยตัวเองได้

คำสำคัญ : แบบหัดอ่าน ก ข ก กา พระยามดุงวิทยาเสริม

Abstract

A reading drill composed by Count Phadung Wittayaserm was designed for solving reading-writing problem for beginning level children. This reading drill focused on using Phonic Spelling method. Contents of the drill comprised of three main topics including three classes of Thai alphabets, word spelling, and tonal practice. These principles are for enabling the students to read and write. This reading drill also provided repetitive teaching technique by in order to allow the students to fluently read and write. More importantly, the drill enabled the students to learn, understand, and rehearse reading and writing by themselves.

Key words : Ko Kho Kho Kaa Reading Drill, Count Phadung Wittayaserm

บทนำ

แบบหัดอ่าน ก ข ก กา เรียบเรียงขึ้นโดยพระยาผดุงวิทยาเสริม (กำจัด พलगูร) พิมพ์ครั้งแรกตั้งแต่ ปีพุทธศักราช 2455 นับถึงปัจจุบันเป็นเวลาร้อยกว่าปี ก็ยังได้รับความนิยมและมีการตีพิมพ์ซ้ำในหลายครั้งแสดงให้เห็นว่าวิธีการสอนตามหนังสือเล่มนี้สอนให้เด็กอ่านหนังสือออกได้รวดเร็วและแม่นยำจึงได้รับความนิยมสูง และได้มีผู้นำมาใช้เป็นแบบเรียนสำหรับเด็กหัดอ่านได้ผลดีติดต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน

นิตยา กาญจนะวรรณ (2563) ได้กล่าวถึงแบบหัดอ่าน ก ข ก กา ว่าพระยาผดุงวิทยาเสริมได้เรียบเรียงหนังสือแบบหัดอ่านภาษาไทยขึ้นไว้ 2 เล่ม คือ แบบหัดอ่าน ก ข ก กา พิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2455 และแบบหัดอ่านเบื้องต้น พิมพ์ครั้งแรกในปีเดียวกัน หนังสือทั้งสองเล่มนี้ได้มีผู้นำมาใช้เป็นแบบเรียนสำหรับเด็กหัดอ่านได้ผลดีติดต่อกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานและมีการปรับปรุงในการพิมพ์ครั้งต่อมามากหลายครั้ง ในแบบเรียนของพระยาผดุงวิทยาเสริม มีคำประพันธ์เรื่องไม้ม้วน 20 คำซึ่งขึ้นต้นว่า “ผู้ใหญ่หาผ้าใหม่ ให้สะใภ้ใช้คล้องคอ” ซึ่งได้เรียบเรียงขึ้นและยังคงเป็นที่จดจำถึงในปัจจุบัน นอกจากนั้น พระยาผดุงวิทยาเสริมยังเป็นผู้กำหนดแบบคัดลายมือเพื่อใช้หัดเขียนภาษาไทย โดยมีตัวอย่างแบบคัดอยู่ท้ายเล่มของ แบบหัดอ่านด้วย

การเรียบเรียงแบบเรียนนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อให้เด็กได้เรียนอักขระทีละน้อยๆ ตัว แล้วก็หัดผสมเป็นคำได้ทีเดียว โดยจัดเป็นลำดับจากง่ายไปหายาก นอกจากนี้ยังได้แนะนำว่าต้องให้เด็กท่องปากเปล่าเป็นหลัก เพื่อให้เด็กจำได้แม่นยำ โดยการแจกลูกในตัวสะกดแม่ต่างๆ และการเรียนวรรณยุกต์ ทั้งนี้อาศัยหลักการว่า “เรียนน้อยแต่เข้าใจ ดีกว่าเรียนมากแต่ไม่เข้าใจ” นั่นเอง

เนื้อหาในแบบหัดอ่าน ก ข ก กา แบบเรียนฉบับนี้มีทั้งหมด 24 บท มีเนื้อหาหลักๆ อยู่ 3 เรื่อง คือ ไตรยางศ์ (อักษร 3 หมู่) การแจกลูก การผัน

เสียง เพื่อให้ให้นักเรียนจดจำตัวอักษรและอักษรวิธี ซึ่งหนังสือไทยมีสระพยัญชนะครบทุกเสียงของภาษาไทย และมีซ้ำกันหลายเสียง ฉะนั้นสระหนึ่งจึงใช้แทนเสียงหนึ่งเท่านั้น หนังสือเล่มนี้เน้นสอนผันอักษรการแจกลูกตัวสะกดและวรรณยุกต์ เพื่อให้นักเรียนฝึกอ่านและฝึกออกเสียงให้ถูกต้อง ด้วยการให้นักเรียนได้ฝึกประสมพยัญชนะกับสระต่างๆ จากนั้นให้อ่านออกเสียงเป็นคำ ในส่วนวิธีการสอนให้ครูเขียนบนกระดานแล้วให้นักเรียนอ่านตาม เพื่อให้นักเรียนฝึกออกเสียงให้ถูกต้องและฝึกทักษะการอ่านด้วย อีกส่วนหนึ่งคือถ้านักเรียนมีข้อสงสัยต่างๆ แล้วต้องการคำอธิบาย ดังนั้นก็จำเป็นจะต้องฟังครูเพื่อไต่ถามจากการผู้สอน ฉะนั้นการที่นักเรียนได้ฝึกหัดอ่านจะทำให้เข้าใจมากขึ้นและสามารถจดจำระบบของอักษรไทยได้ ดังนั้นผู้เรียบเรียงจึงได้เน้นส่วนที่ผันอักษรและวรรณยุกต์ เพื่อให้เด็กนักเรียนได้มีทักษะในการอ่านแต่การที่น่าค่าเหล่านั้นมาเป็นแบบฝึกหัดอ่าน ก็เพื่อที่จะให้นักเรียนได้รู้ระบบของอักษรวิธีและระบบของเสียงมากกว่าความหมายของคำการเรียนรู้โดยวิธีดังกล่าวนี้ เหมาะจะเป็นการฝึกทักษะมาก แต่ไม่ดึงดูดใจเร้าใจนักเรียนมากนัก เพราะไม่สนุกสนานและไม่เข้าใจเนื้อความ แต่ถ้าฝึกฝนได้จะเกิดความเข้าใจระบบเสียงและอักษรวิธีอย่างแม่นยำสามารถที่จะอ่านหนังสืออื่นๆ ได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์วิธีการเรียบเรียงเนื้อหาในแบบหัดอ่าน ก ข ก กา ของพระยามดุงวิทยาเสริม
2. เพื่อศึกษารูปแบบวิธีการสอนอ่านที่ปรากฏในแบบแบบหัดอ่าน ก ข ก กา ของพระยามดุงวิทยาเสริม

วิธีการเรียบเรียงเนื้อหาในแบบหัดอ่าน ก ข ก กา ของพระยาผดุงวิทยาเสริม

ผู้ศึกษาได้ศึกษาแบบหัดอ่าน ก ข ก กา นี้ จากฉบับพิมพ์ครั้งที่ 11 โดยโรงพิมพ์ศรีหงส์ พระนคร ใน ปี พ.ศ. 2478 นับเวลาจากการพิมพ์ครั้งแรกได้ยาวนานถึง 23 ปี แสดงให้เห็นถึงความนิยมที่มีอย่างไม่เสื่อมคลาย นับเนื่องมาจนถึงปีปัจจุบันก็พบว่ายังมีการพิมพ์แบบเรียนนี้อยู่ โดยได้ปรับปรุงนำเอาผลงานของพระยาผดุงวิทยาเสริมที่ได้เรียบเรียงหนังสือแบบหัดอ่านภาษาไทยขึ้นไว้ 2 เล่ม คือ แบบหัดอ่าน ก ข ก กา พิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2455 และแบบหัดอ่านเบื้องต้น พิมพ์ครั้งแรกในปีเดียวกัน มาจัดพิมพ์ไว้ด้วยกันและปรับปรุงเนื้อหาบางส่วน พิมพ์ใหม่โดยใช้ชื่อว่า “แบบเรียนเร็วใหม่ ก ข ก กา” ซึ่งจัดพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2556 แสดงให้เห็นว่าแบบเรียนฉบับดังกล่าวได้รับความนิยมมาก นับเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

แบบหัดอ่าน ก ข ก กา แบบเรียนฉบับที่นำมาวิเคราะห์นั้น คือ ฉบับปี พ.ศ. 2478 โดยมีเนื้อหาทั้งหมด 24 บทว่าด้วยเรื่องไตรยางศ์ (อักษรสามหมู่) การแจกลูกและการผันเสียงวรรณยุกต์ เพื่อให้นักเรียนฝึกอ่านและฝึกออกเสียงให้ถูกต้อง ด้วยการให้นักเรียนได้ฝึกประสมพยัญชนะกับสระต่างๆ จากนั้นให้อ่านออกเสียงเป็นคำ หลังจากที้ออกเสียงเป็นคำได้แล้ว ช่วงท้ายของแต่ละบทจะมีส่วนที่นำคำต่างๆ ที่ให้นักเรียนฝึกออกเสียงไปแล้วนั้น นำมาเรียงต่อกันให้นักเรียนได้ฝึกอ่านในเนื้อหาที่ยาวมากขึ้น มีตัวอย่างของแต่ละบท ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ภาพหน้าปกแบบหัดอ่าน ก ข ก กา พระยาผดุงวิทยาเสริม
ที่มา : พระยาผดุงวิทยาเสริม (2478)

บทที่ 1 การสอนแจกลูกตัวอักษร หมวดอักษรกลาง ก จ ด ต ป
อ ประสมกับสระ ๘

เสียง คือ -ะ -า -ิ -ี -ึ -ู -

เช่น กะ กา กิ กี่ กึ กู ตะ ตา ตี ตี๋ ตึ ตู่

ตัวอย่างคำ อีกา จะตี ปุปะ ตาจู จะปะ กะปะ ตาปู

บทที่ 2 การสอนแจกลูกตัวอักษร หมวดอักษรกลาง ก จ ด ต ป อ
 ประสมกับสระ 6 เสียง ในบทนี้ต่างจากบทที่แรก คือสระจะเปลี่ยนแต่
 ตัวอักษรยังคงเดิม คือ -เ- แ- -ะ- แะ- โ-ะ โ

เช่น เจ แจ เจะ แจะ โจะ โจ เป แปะ เปะ แปะ โปะ โป
 ตัวอย่างคำ ตะโก เกะกะ ตาโต กะแจะ กะแต ตาจะ ดูแกะ

บทที่ 3 การสอนแจกลูกตัวอักษร หมวดอักษรกลาง ก จ ด ต ป อ
 ประสมกับสระ 6 เสียง ในบทนี้ต่างจากบทแรก คือ สระจะเปลี่ยนแต่
 ตัวอักษรยังคงเดิม คือ -เ-ะ อ ใ ไ-เ- ำ

เช่น เตาะ ดอ ไต ไต เต่า คำ เอะ ออ ไอ ไอ อ่า อ้า
 ตัวอย่างคำ ปูเปาะ กาคำ เอาไป จำใจ จอแจ ตอตะโก ตาคำตะไปตาปู

บทที่ 4 ในบทนี้สอนเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์ (เอก) (โท) (ตรี)
 (จัตวา)

เช่น กา ก่า ก้า ก๊า ก๋า เปา เป่า เป้า เป้า เป้า
 ตัวอย่างคำ ไก่แจ้ จู้จี้ บู้บี้ บ้าไบ้ ตาแก่ ป้าอ้อ อ่าจำปูแกะจะตีตาปู

บทที่ 5 การสอนแจกลูกตัวอักษร อักษรสูง ข ฉ ถ ผ ฝ ส ห
 ประสมกับสระ 20 เสียง คือ -ะ -า -ิ -ี -ึ -ื -ุ -ู -เ- แ- -ะ- แะ- โ-ะ โ-
 -เ-ะ อ ใ ไ-เ- ำ

เช่น สะ ส่า สี่ สี่ สี่ สู้ สู้ เส แส เสะ แสะ โสะ โส เสาะ สอ สอ
 สៃ ส่า ส้า

ตัวอย่างคำ ปี่เถาะ เผาะแผะ โถไบโต เขาจะไปป่า ตาโบ้หาปู ป้าแสะ
 ไขลือ ส่าเกไบโต

บทที่ 6 การสอนแจกลูกตัวอักษร อักษรสูง ข ฉ ถ ผ ฝ ส ห
 ประสมกับสระ 20 เสียง คือ -ะ -า -ิ -ี -ึ -ื -ุ -ู -เ- แ- -ะ- แะ- โ-ะ โ-
 -เ-ะ อ ใ ไ-เ- ำ และการผันเสียงวรรณยุกต์ (เอก) (โท) (ตรี) (จัตวา)

เช่น สะ ส่า ส้า ลี ลี่ ลี้ ลึ ลู่ ลู้ ลุ ลู ลู่ ลู้ สะ สะ เส่ เส่
 แสะ แส แส แส
 โสะ โส โส โส เสาะ สอ สอ ส้อ โส โส โส โส โส
 ไล้ เส่า เส่า เส่า ส้า ส้า ส้า

ตัวอย่างคำ กอไผ่ ใส่ตู้ ห่อผ้า ป้าขำให้ไข่ห้าใบ ออาจจะให้ผ้าแก่ตาสี ไป
 ขอใบชาอาสีให้ป้าห้าใบ

บทที่ 7 การสอนแจกลูกตัวอักษร อักษรต่ำ ค ง ช ซ ท น พ ม

ประสมกับสระ 20 เสียง คือ -ะ -า -ิ -ึ -ึ -ึ -ึ, -ุ -เ -แ -ะ -แะ -โะ -โ
-วะ อ ใ ไ ใ -า -ำ

เช่น มะ มา มิ มี มี มี มู มู เมะ เม แมะ แม โมะ โม เมาะ มอ
 ไม ไม เม่า ม้า

ตัวอย่างคำ ทำนา ชูมือ ทาสี ชะนี ทอผ้า โซเซมา เงเสาแพะ
 ป้าแกเอาเงมาให้อา

บทที่ 8 การสอนแจกลูกตัวอักษร อักษรต่ำ ฅ ฟ ภ ย ร ว ล ฮ

ประสมกับสระ 20 เสียง คือ -ะ -า -ิ -ึ -ึ -ึ -ึ, -ุ -เ -แ -ะ -แะ -โะ -โ
-วะ อ ใ ไ ใ -า -ำ

เช่น พะ ฟา พิ พี พี ฟุ ฟู เพะ เฟ แพะ แฝ โพะ โฟ เพาะ
 ฟอ ไฟ เฟ่า ฟ้า

ตัวอย่างคำ กาแฟ ไบโย รีรอ เฮฮา มะลิลา สี่ห้าวา ไบโทรพา เขามี
 ธุระอะไร

บทที่ 9 บทนี้สอนการผันเสียงวรรณยุกต์ตัวอักษรที่ประสมกับสระ

ต่างๆ

เช่น คะ คา คำ ค้า คิ คี คี้ คั ค็ คี้ คั ค็ คุ คู คู่ คู่
 เคะ เค เค้ เค็ โคะ โค โค้ โค็ โคะ คอ ค่อ ค้อ
 ไค ไค้ ไค็ ไค๊ ไค้ ไค็ ไค๊

เคา เค่า เค้า คำ คำ คำ
ตัวอย่างคำ คำเช่า ไรณา เข้าค้า พ่อค้า ไฟฟ้า ตาแก่แกถือไม้เท้าจะไป
ป่า

เนื้อหาฝึกอ่านท้ายบท ในบทนี้จะมีตัวคำที่ยังไม่ปรากฏการสอนใน
บทเรียน คือ กี่

น้ำเป่าไปป่า หาไขไก่ป่า ได้มาเก็บใบ เจ้าผู้รู้ก็มาขอ ไขไก่ป่าน้ำเป่า
น้ำเป่าใจดีให้ไขไก่ป่าแก่เจ้าผู้สี่ ใบ เจ้าผู้ดีใจเอาไขไก่ป่าไปเผาไฟในเตา ไม่ช้า
เท่าไร ไขป่าประทุ ปุ่ในเตาไฟ เจ้าผู้ไปหาน้ำเป่า

บทที่ 10 การสอนการแจกลูกสระประสมกับตัวอักษร - ัว - ัวเียะ
เียะ เียะ เือะ เือะ เือะ เือะ เือะ

เช่น ผัวะ ผัว ผียะ ผีเย ผีเือะ ผีเือ ผือะ ผือ

ตัวอย่างคำ เสือป่า ท่าเรือ ตามัว ัวัวตัวเมีย เราเจอะวัวดู เธอเอาไป
เถอะ เวลาเรือไฟไปทะเล

บทที่ 11 บทนี้สอนการผันเสียงวรรณยุกต์ตัวอักษรที่ประสมกับสระ
ต่างๆ

เช่น ัวะ ัว ัวัว ัวัว เียะ เียเย เียเย เียเย เือะ เือเือ เือเือ
เือเือ เือเือ เือเือ

ตัวอย่างคำ ตะกั่ว ท่าเก้อ ไก่เตี้ย เรือรั้ว ถั่วอีเตาะ แกมั่วดูเรือลำโตรั้ว
มะเขือ เต้าหู้จะมาคั่วกะทิ

บทที่ 12 ในบทนี้สอนเรื่องไตรยางศ์ (อักษรสามหมู่) และการแจกลูก
ตัวอักษรประสมกับสระ

อักษรสูง ข ฉ ถ ผ ฝ ส ห

อักษรกลาง ก จ ด ต ป อ

อักษรต่ำ ค ง ช ซ ท น พ ม ฐ ฟ ภ ย ร ว ล ย

เช่น คะ คา คิ คี คื คุ ฅู คะะ เค คะะ แคะ แค โคะ โค
 เคาะ คัะ คั้ว เคียะ เคีย เคื่อะ เคื่อ เคอะ เคอ คอ
 โค ไค เคา คำ

บทที่ 13 บทนี้เป็นการแบบฝึกหัดให้เด็กฝึกอ่านคำ และในบทนี้มีการเพิ่มตัวพยัญชนะที่ยังไม่ปรากฏในบทเรียน คือ ๆ (ไม้ยมก) ที่แทรกเข้ามาสอนในแบบหัดอ่านดังต่อไปนี้ เนื้อหาฝึกอ่าน

เมื่อหัวคำพายุ มีมาพาเอาไม้ถ่อในเรือเราไปเสียในน้ำ เจ้าภูท่าแคแลๆ ดูกี่หัวเราะหึๆ ว่า เจ้ารู้ว่า พายุมีมา ทำไมเจ้าไม่เอาถ่อไว้ให้ตี เจ้าภูท่าแคก็เอาไม้ไผ่มาให้เจ้าโมพ่อค้าสี่ห้าลำ เจ้าโมพ่อค้าได้ไม้ไผ่ไป ทำถ่อก็ตีใจหัวเราะแก๊ก๊อ เจ้าโมพ่อค้าก็ลาเจ้าภู ท่าแคไปเรือ

บทที่ 14 บทนี้เป็นสอนอ่านให้เด็กมีการฝึกออกเสียง

เช่น	เสียงต่ำ	เสียงสูง	เสียงต่ำ	เสียงสูง
	คา	ชา	เซา	เสา
	ลา	หลา	เนา	เนา

ตัวอย่างคำ หมะ หมา หมิ หมี หมี หมี หมุ หมู หมะะ หเมะ หมะะ หเมะ โหมะ โหเมะ โหมา หมอ

 หมัวะ หมั้ว เหมียะ เหมีย เหมือะ เหมือ เหมอะ เหมอ โหม
โหม เหมมา หม่า

บทที่ 15 บทนี้เป็นแบบฝึกหัดการฝึกอ่านคำเรื่องการออกเสียงสูง-ต่ำจากบทที่แล้ว เนื้อหาฝึกอ่าน

บุหงา หวีหิ้ว แม่หนู ไปไหน ผ้าไหม ห้าโหล ผ้าดำนีราคาหลาละเท่าไร ตาป๋อไปซื้อเกาเหลา

บทที่ 16 บทนี้มีการเพิ่มตัวพยัญชนะที่ยังไม่ปรากฏในบทเรียน คือ ญ (ย) และในบทนี้เป็นการสอนเรื่องอักษรนำ คือ ห นำ อ นำ อักษรนำตัว

ห และตัว อ เป็นอักษรนำที่ไม่อ่านออกเสียง แต่อ่านออกเสียงตามอักษรตัว
หลังอักษรนำอักษรต่ำที่มี ห นำต้องมีเสียงสูง ตัวพยัญชนะ อ ใช้นำตัว
พยัญชนะ ย แทนตัวพยัญชนะตัว ห ในบางแห่ง ดังนั้นในบทนี้จึงสอนการ
ประสมตัวอักษร ฎ (ย) กับอักษรนำ ดังนี้

เช่น เหงา เหง่า เหง้า หลญา หลย่า หลย่า อยู่ อยู่ อยู่

บทที่ 17 บทนี้เป็นแบบฝึกหัดการฝึกอ่านเรื่องอักษรนำจากบทที่
แล้ว เนื้อหาฝึกอ่าน

กอหญ้า หน่อไม้ ไฟไหม้ บุหรี ยาหมู่ ผ้าไหม ดูเหว่า หม้อยา เหล่า
ผู้ดี ไหว้ผู้ใหญ่ ตาหล้าไปหาหน่อไม้ที่ในป่า อย่าซื้อบุหรี จะไปไหนก็อย่า
เหม่อ หม้อนี้เขาทำที่ไหน ได้ไหมอย่าละเก๋

บทที่ 18 ในบทนี้เป็นการสอนการออกเสียง ระหว่างอักษรสูงและ
อักษรกลาง ดังนี้ อักษรกลางนำอักษรต่ำ ทำให้อักษรต่ำมีเสียงเป็นเสียงสูง
และเสียงกลางได้

เช่น วา ผวา (ผะหา) เนาะ เสนาะ (สะเหนาะ)
ตัวอย่างคำ ปูแสม ทำโดน ไปเสมอ ดูน่าเสนาะ ขอสมอสีใบ ในแม่น้ำ
อาเอาไปโสณมาขยำ

บทที่ 19 การสอนการผันเสียงวรรณยุกต์ และแบบฝึกการอ่านคำ
เรื่องการออกเสียง อักษรสูง อักษรกลาง และอักษรต่ำ จากบทที่แล้ว

เช่น ขย้า ขย้า ขย้า แสม แสมม์ แสมม์
ถลา ถล่า ถล้า ผวา ผว่า ผว่า

เนื้อหาฝึกอ่าน

มีเขาใหญ่อยู่ในป่า ถ้าที่ในเขาใหญ่โต แกให้เมียแกอยู่เฝ้าถ้ำ และแก
ใช้ให้วัวไถนา แกมีนาอยู่ห้าไร่ที่หน้าเขา เมียแกซื้อหยา เมื่อเราไปที่นาแก จะ
ไปขอโบโสณ เราแลหาไม่ปะแก

บทที่ 20 การสอนอ่านอักษรควบกล้ำ อักษรควบกล้ำมี 3 ตัว คือ ว
ล ร เป็นการสอนฝึกการผันพยัญชนะควบกล้ำ เช่น กว กล กร

เช่น กา กวา เขา เขลา ไพ ไพล ไพโร
 ตัวอย่างคำ กวะ กวา กวิ กวี กวี กวี กฏ กฏ
 กละ กลา กลี กลี กลี กลี กฏ กฏ
 กระ กรา กริ กรี กรี กรี กรุ กร

บทที่ 21 บทนี้เป็นแบบฝึกหัดการฝึกอ่านคำเรื่องอักษรควบกล้ำจากบทที่แล้ว เนื้อหาฝึกอ่าน

แม่ครัว ไห้วพระ ขรุขระ มือขวา ไคลคลา แควใหญ่ ไกวเปล คริวไฟ
 ผ้าแพร ไครมา โง่เขลา ไครจะซื้อพลู ไบกระเพรา แม่น้ำเจ้าพระยา เกลื่อนี่
 เราซื้อมาแต่ไหน ไปซื้อปลาหม่อมมาห้าตัว น้ำปลาดี

บทที่ 22 การสอนการผันเสียงวรรณยุกต์อักษรควบกล้ำ

เช่น กวา กว่า กว้า กว๊า กว๋า กว้า กลา กล่า กล้ำ กล๊า กล๋า
 ไคล ไคล่ ไคล้
 ตัวอย่างคำ คว้ามือ ไขว้เขว เข้าตรู่ ใจกล้ำ มาใกล้ ตะกร้า ไกล่เกลี้ย
 ใหญ่กว่า ตะไคร้มีอยู่สี่ห้ากอ เขาไปหาหัวคล้ามาทำยา ผู้ดี
 ดีกว่าไพร่ ถ้าผู้ดีทำไม่ดีก็ไม่ดีไปกว่าไพร่

บทที่ 23 ในบทนี้มีตัวอักษรที่ยังไม่ปรากฏการสอนในบทเรียนคือ ๑ (เลขหนึ่งไทย) และตัวอักษร ฆ มีการสอนแทรกในบทที่ดอานดังต่อไปนี้ เนื้อหาฝึกอ่าน

หมาป่าตัว 1 ได้ไปใกล้แม่น้ำ หมาป่าแลไปเจอะแกะแต่ไกล หมาป่า
 จะฆ่าแกะเสีย และว่ากะแกะว่า เจ้าถือดีอะไร เจ้ามาทำนาในลำนี้นี้ให้มัวไหล
 มาหาข้า แกะก็ว่าไปซื้อๆ ว่า แกจะว่าข้าทำน้ำให้มัวไหลไปหาแกไม่ได้
 เพราะว่าแกอยู่เหนือน้ำลำแม่น้ำไหลมาหาข้า ไม่ได้ไหลไปหาแก

บทที่ 24 บทนี้มีตัวอักษรที่ยังไม่ปรากฏการสอนในบทเรียน คือ ช ฌ ฦ ฎ ฏ ฐ ฒ ฌ ศ ษ ฃ และมีการสอนจำแนกออกเป็นอักษรสูง อักษรกลาง และอักษรต่ำ ดังนี้

รูปแบบวิธีการสอนอ่านที่ปรากฏในแบบแบบหัดอ่าน ก ข ก กา ของพระยาผดุงวิทยาเสริม

รูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนอ่านที่ปรากฏในแบบหัดอ่าน ก ข ก กา ของพระยาผดุงวิทยาเสริม เริ่มจากบทที่ 1 จะเป็นบทที่让孩子จดจำพยัญชนะและสระ การสอนให้เด็กอ่านพยัญชนะก่อน สัก 2 – 3 ตัว โดยเริ่มจากอักษรกลางที่ผันได้ทุกเสียงก่อน แล้วจึงตามด้วยอักษรสูงและต่ำตามลำดับ เช่น ก จ ด และสระ -ะ -า -ิ ตามด้วยการให้เด็กแจกลูกพยัญชนะกับสระ แล้วอ่านออกเสียง เช่น กะ กา ก็ จะ จา จิ ตะ ตา ตี โดยการอ่านเรียงไปตามสระ ในแนวนอน หรือให้อ่านเป็นแนวตั้งก็จะเป็น กะ จะ ตะ กา จา ตา ก็ จิ ตี เป็นต้น และบทที่ต่อมา ก็จะเป็นวิธีการสอนแบบเดิม เพียงแค่ในบทต่อไปจะมีการเปลี่ยนพยัญชนะและสระ หรือในบางบทจะมีสระเพิ่มขึ้นไปอีก ส่วนใหญ่เน้นพยัญชนะและสระเดิมบ่อยๆ เพื่อให้เด็กจดจำตัวพยัญชนะและสระได้ แล้วสอนต่อด้วยการแจกลูกพยัญชนะประสมกับสระ เพื่อให้เด็กได้เริ่มฝึกอ่านและจดจำเป็นคำๆ เมื่อเด็กเริ่มท่องจำได้แล้วพอประมาณ จากนั้นจึงเริ่มสอนการผันเสียงวรรณยุกต์ เอก โท ตรี จัตวา แล้วให้เด็กแจกลูกวรรณยุกต์กับพยัญชนะและสระ แล้วให้เด็กหัดอ่านออกเสียงไปที่ละพยัญชนะจนจำได้ทุกตัว เมื่อเด็กเริ่มจำพยัญชนะได้ จึงเริ่มการสอนเรื่องการแยกตัวพยัญชนะอักษรสูง กลาง ต่ำ ว่าพยัญชนะตัวไหนเสียงต่ำ เสียงสูง แล้วจึงสอนการแจกลูกอักษรสูง อักษรกลาง อักษรต่ำกับสระ แบบหัดอ่าน ก ข ก กา นี้ จะค่อยๆ สอนจากง่ายไล่ระดับความยากขึ้น ในบทกลางๆ ก็จะเป็นการสอนให้เด็กหัดอ่านเป็นคำๆ มากขึ้น เพิ่มคำมากขึ้น มีตัวอย่างคำให้เด็กได้หัดอ่านและหัดออกเสียงให้ถูกต้อง และในบทท้ายๆ จะเป็นการสอนให้เด็กหัดอ่านคำที่เป็นเรื่องราวมากขึ้น เป็นคำที่ไม่ได้เน้นถึงความหมายมาก แต่เน้นให้เด็กอ่านเป็นคำและเป็นประโยคมากกว่า บทแรกๆ เป็นการเรียนรู้ที่ค่อยๆ ไล่ระดับความยากขึ้น

ในแบบหัดอ่าน ก ข กา กว จะเป็นการสอนพยัญชนะตาม อักษรสามหมู่กับแจกลูก ยกตัวอย่าง แบบหัดอ่าน ก ข ก กา มีรูปแบบการ สอนโดยการจำแนกพยัญชนะออกเป็นอักษรสามหมู่ คือ อักษรกลาง สูงและ ต่ำ จากนั้นมีการสอนโดยนำพยัญชนะในแต่ละหมู่มาสอนร่วมกับการแจกลูก ไปทีละสระ วิธีการสอนจะประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ที่สามารถสรุปออกมา เป็นขั้นตอนได้ดังนี้

ะ	า	า	า	า	า	า	า
กะ	กา	กิ	กึ	กึ	กึ	กึ	กึ
จะ	จา	จิ	จึ	จึ	จึ	จึ	จึ
ดะ	ดา	ดิ	ดึ	ดึ	ดึ	ดึ	ดึ
ตะ	ตา	ติ	ตึ	ตึ	ตึ	ตึ	ตึ
บะ	บา	บิ	บึ	บึ	บึ	บึ	บึ
ปะ	ปา	ปิ	ปึ	ปึ	ปึ	ปึ	ปึ
อะ	อา	อิ	อึ	อึ	อึ	อึ	อึ

(พระยามดุงวิทยาเสริม, 2478)

จะเห็นได้ว่า วิธีการสอนอ่านของแบบหัดอ่าน ก ข ก กา ของพระยามดุง วิทยาเสริมประกอบด้วยขั้นตอนการสอนดังนี้

1. การฝึกอ่านจากซ้ายไปขวา โดยไล่อ่านไปทีละบรรทัด เพื่อให้ จดจำพยัญชนะในหมู่นั้นๆ ได้ โดยใช้สระอะเป็นตัวตั้งและฝึกอ่านแจกลูกไปทีละสระ เริ่มจากสระ ะ, า, ะ, ะ, ะ, ะ, ะ, ะ จากนั้นนำพยัญชนะมาประสมกับสระ และแจกลูกหลายรูป หลายครั้ง ให้ผู้เรียนฝึกอ่านจนคล่องปาก
2. การฝึกอ่านจากข้างบนลงข้างล่างเป็นแถวๆ เริ่มจากด้านซ้าย เพื่อเป็นการฝึกแจกลูก

สระไปตามแนวตั้ง โดยให้ฝึกอ่านจนคล่องปาก

3. การฝึกเขียน เริ่มต้นด้วยผู้สอนเป็นผู้เขียนด้วยปลายมีดบน กระดานชนวนให้ผู้เรียนลากตามรอย

4. การฝึกคัดลายมือจากคำที่กำหนด ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายและเป็นส่วนหนึ่งจากคำที่ได้ฝึกอ่านไปแล้ว

5. ฝึกเขียนตามคำบอก การเรียนอักขระทีละน้อยๆ ตัว แล้วก็หัดผสมอ่านให้เป็นคำได้

จะเห็นว่า แบบหัดอ่าน ก ข ก กา ให้ความสำคัญกับการสอนอ่านให้ผู้เรียนอ่านได้ และเข้าใจความหมายคำที่อ่านได้ในเวลาอันรวดเร็ว ผู้เรียนก็จะเกิดกำลังใจเพื่อฝึกให้เข้าใจความหมายของคำต่อไป จนมาถึงการฝึกเขียน และหากผู้สอนสามารถใช้สื่อมาประกอบได้ก็ยิ่งทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนมากขึ้น

สรุปผลการศึกษา

แบบหัดอ่าน ก ข ก กา เป็นแบบเรียนที่เรียบเรียงขึ้นโดยพระยาผดุงวิทยา พิมพ์ครั้งแรกมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2455 และฉบับที่นำมาศึกษานี้คือฉบับพิมพ์ครั้งที่ 11 ในปี พ.ศ. 2478 และยิ่งพบว่าแบบเรียนดังกล่าวนิยมใช้มาจนถึงยุคปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะผู้เขียนได้เรียบเรียงให้ง่ายและเป็นระบบในการจัดการเรียนการสอนเหมาะแก่เด็กเริ่มหัดอ่านเขียนเป็นแบบเรียนหัดอ่านมูลฐานเพื่อให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ และมีตัวอย่างการคัดลายมือไว้ด้วย ซึ่งแบบการคัดลายมือนี้ก็ยังคงได้รับความนิยมและเป็นตัวอย่างมาจนถึงปัจจุบัน ดังที่ นิตยา กาญจนวรรณ (2563) ได้กล่าวไว้

แบบหัดอ่าน ก ข ก กา ถือเป็นแบบเรียนสำหรับเด็กเริ่มหัดอ่านเขียน เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนด้านการอ่านและการเขียน โดยการใช้การสะกดคำแจกลูกเป็นหลัก เนื้อหา มี 3 เรื่อง คือ ไตรยางศ์ การแจกลูก การผันเสียง (วรรณยุกต์) เพื่อให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ โดยจะมีกลวิธีการสอนให้

ผู้เรียนสามารถอ่านและเขียนได้อย่างรวดเร็วโดยใช้ระยะเวลาสั้นๆ ที่สำคัญผู้เรียนยังสามารถเรียนรู้เข้าใจและฝึกทบทวนด้วยตัวเองได้ โดยจะเป็นการสอนให้เด็กเริ่มการเรียนรู้จากการอ่าน โดยเรียนในเรื่องของไตรยางศ์ (อักษร 3 หมู่) การแจกลูก การผันเสียง เป็นการสอนจากเรื่องง่ายๆ โดยการแจกลูกในตัวสะกดแม่ต่างๆ และการเรียนวรรณยุกต์ ให้เด็กจดจำพยัญชนะ สระ ไปถึงทีละน้อยๆ ตัว แล้วจึงสอนการผสมเป็นคำ จากนั้นให้เด็กค่อยๆ ท่องคำต่างๆ ที่ไม่มีความหมายเพื่อการฝึกอ่านออกเสียง เพื่อให้เด็กจดจำสิ่งที่เรียนก่อนหน้าได้ จากนั้นจึงไปสูบทเรียนเรื่องที่ยากตามลำดับ โดยผู้เรียบเรียงได้แทรกการสอนเรื่องการเขียนมาเล็กน้อย เป็นการสอนให้เด็กคัดไทย ขณะสอนครูผู้สอนต้องคอยสังเกตว่าเด็กสามารถเรียนรู้ได้เร็วแค่ไหนจึงค่อยเรียนเรื่องต่อไปตามศักยภาพของเด็ก

จะเห็นได้แบบเรียนฉบับนี้ใช้วิธีการเรียนเรียงโดยมีกลวิธีสอนสอดแทรกไว้โดยใช้หลักการเน้นย้ำซ้ำทวนเพื่อให้ผู้เรียนอ่านและเขียนได้อย่างคล่องแคล่วและสามารถเรียนรู้ เข้าใจและสามารถฝึกทบทวนเพื่อทำความเข้าใจด้วยตัวเองได้ ข้อเสนอแนะจากการศึกษาคือ หากนำแบบหัดอ่านนี้มาใช้สอนในปัจจุบัน อาจนำหลักการการและกลวิธีมาใช้ได้ โดยอาจปรับเปลี่ยนเนื้อหาบางอย่างให้เข้าสมัยมากขึ้น หรืออาจมีคำอธิบายเพิ่มเติมในเนื้อหาสำหรับคำที่ทันสมัยและเด็กปัจจุบันอาจไม่รู้จัก ก็จะเป็นประโยชน์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เจ้าพระยามดุงวิทยาเสริม. (2478). แบบหัดอ่าน ก ข ก กา : โดยพระยา
มดุงวิทยาเสริม (กำจัด พलगูร). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศรีหงส์
ธวัช ปุณโณทก. (2542). วิวัฒนาการหนังสือแบบเรียนไทย. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

นิตยา กาญจนวรรณ. แบบเรียนเร็วใหม่ ก ข ก กา ของพระยามดุงวิทยา
เสริม (กำจัด พलगูร). สืบค้นเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2563,
เข้าถึงได้จาก [http://hic.arts.chula.ac.th/wp-](http://hic.arts.chula.ac.th/wp-content/uploads/2017/09/Babrian_Matichon_34.1771.pdf)

รุ่งอรุณ โรจน์รัตนดำรง. (2557). การศึกษาแบบเรียนภาษาไทยสำหรับเด็ก
เริ่มเรียนอ่านเขียน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2414 –2555. วิทยานิพนธ์
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รุ่งอรุณ โรจน์รัตนดำรง ไชยศรี .(2560). “วิธีสอนแบบโฟนิกส์”. ใน
สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ฉบับที่ 52

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. พระยามดุงวิทยาเสริม (กำจัด พलगูร). สืบค้น
เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2563, [https://th.wikipedia.org/wiki/](https://th.wikipedia.org/wiki/พระยามดุงวิทยาเสริม)
พระยามดุงวิทยาเสริม (กำจัด พलगูร)